

درس هایی از معماری بومی بندرلنگه

مهسا پیشداد، دکتر عبدالکریم قاندي – بنادر لنگه و کنگ از بنادر تاریخی و با هویت کناره های سواحل خلیج فارس بوده و بافت و سیمای شاخص این بنادر لزوم توجه به علل و شرایط شکل گیری و تغییراتشان را در طول تاریخ ایجاب کرده است.

استفاده از عناصر معماری بومی (بادگیر، گودال باغچه، ایوان، سردابه):
بادگیر: بادگیرها در مناطق نزدیک دریا بزرگ و در مناطق دور از دریا که تاثیر نسیم کاهش می یابد، کوچک و کوتاه می باشند. در بسیاری از مناطق هم بادگیرها به کلی از ساختمان حذف می شوند.

استفاده از بادگیرهای طاقچه مانند این بادگیرها به صورت طاقچه در بیرون ساختمان تعبیه شده است که اولاً عرض زیاد دیوار ایجاد سایه کرده مانع تابش خورشید از روزنه به داخل محیط ساختمان میشود و ثانیاً روزنه بالای طاقچه و قوس پایین آن موجب تسهیل جریان هوا می شود و نسیم به داخل ساختمان انتقال می یابد. استفاده از انواع بادگیرها به سبک یزد و کرمان نیز بادگیر سبک که از چوب و گونی ساخته شده است.

ایوان: ایوان در این منطقه از سایر نواحی بزرگتر است و فضای بسیار مهمی در ساختمان محسوب می شود در فصول گرم که مدت آن حدود نیمی از سال است و اغلب فعالیت‌های روزمره در داخل ایوان انجام می شود زیرا در ایوان هم نهو به خوبی صورت می گیرد و هم در زیر سایه قرار دارد، غالباً در دور تا دور حیاط مرکزی و همچنین در یک یا دو سمت خارج بنا ایوان های وسیع و مرتفع وجود دارد. درخت: به جهت سسایه از زشمتن آن در معماری سنتی نقش مهمی ایفا میکرده است و مردم بومی منطقه در محل درخت زارها و نخلستان ها در فصل تابستان کپه‌هایی درست میکردند که به نوعی مقابله با شرایط باد ب آب و هوایی بوده است. کپز: مصالح مورد استفاده در این کپرها،نی های روپنده شده در کنار آبگیرها و یا برگ درختان خرما است. اسکلت کمر راسته های بلند نی و یا شاخه های وسط برگ خرما که به هم گره زده شده‌اند و به نام گسب خوانده می شود و قطر آن حدود ۱۰ الی ۱۵ سانتیمتر است تشکیل می دهد. ابعاد این کپزها غالباً به طول ۵ متر و عرض ۳ متر است. کپز از لحاظ اقلیمی و اقتصادی بسیار مناسب این مناطق است. زیرا اولاً حرارت را در خود ذخیره نمی کند و در ثانی در زیر آن سایه است. در عین حال تهویه در آن به راحتی انجام می شود. سوم اینکه در مقابل بالا آمدن آب درواها که بسیار اتفاق می افتد و سطح روستا را فرا می گیرد و با سیلاب در کنار سیلها، نی بهتر از دیوار گلی و یا خشتی عمل میکند. تراس: طبقات معمولاً تراس کشیده و عمیق و درعین حال مرتفع داشتند که این تراس ها ایجاد سایه می کرد و به جهت آنکه پنجره های فضاها هم به سمت کپه و هم به سمت حیاط بود این تراس ها اختلاف فشار ایجاد می کرد و همین موجب تهویه میشد.

بررسی نمونه ها

خانه ی گلپیان:بنای گلپیان در دوره قاجار توسط شخصیی به نام حاج آقا گلستان احداث گردیده است. بنا دارای چهار بادگیر و کناره ی ساحل دریا واقع است و اتاق ها دور تا دور حیاط قرار دارند.

مساحت کل زمین ۷۹.۱۳۷ متر مربع است که از این مقدار سهم حیاط ۸۲.۷۸۹ متر مربع ۹۰.۲۲۳ متر مربع ایوان سقف و سطح زیر بنا ۵۰.۲۱۸ متر مربع است. سطح پله های متقارن دو طرف هر کدام ۵.۱۸ و فضاهای خدماتی ۴۰.۷۱ در حمام حدود ۶ متر مربع و فضای اتاق بادگیر اصلی بنا از اینکه بخششی از آن به عنوان انبار کپزها جدا شود ۳۱ متر مربع بوده است. این بنا در ابعاد ۳۳۵۰ و ۲۳۰ در سال ۱۳۸۸هجری مطابق با ۱۳۴۶ ساخته شده است، معماری درونگرا و حیاط مرکزی با دیوارهای بلند در جان پناه پشت پام که هرچه بیشتر داخل بنا را به محفوظ کند و از چشم غیر بوشاند و هرچه بیشتر امکان سایه بیشتر فراهم کند از اولین نکتهای است که در این معماری مورد اهمیت است.

همانگی با اقلیم:

الف) در عناصر معماری

ب) در اجزای معماری

الف) در عناصر معماری

در اقلیم گرم و مرطوب شیوه های خاصی برای مقابله با گرما به وجود آمده است که طی سال ها شکل گرفته است.

اولین موردی که به آن اشاره می شود ارتفاع از کف ایوان است. این ارتفاع به ۴ متر می رسد. سقفهای بلند امکان تهویه بهتر به همراه سایه اندازی را دارد. ایوان های وسیع که به عرض ۵۰متر هستند از تابش مستقیم به بنا جلوگیری می کنند.

بادگیر از دیگر مواردی است که در این شرایط بهره‌بردار می شود. در این بنا پنج بادگیر موجود در گوشه اتاق باز می شود. در وسط دیوار که بادگیر در آن کشف قرار دارد پنجره ای با ارتفاعی تا نزدیک کف ایوان کوران مناسب را ایجاد می کند. در بعضی اتاق هایی که در ارتفاع بالاتر قرار دارند مثل اتاق بادگیر بیرونی و سرویس موجود در پام نیوه خاصی در ساختار اجرا شده است. به این ترتیب نسیم دریا به اتاق هدایت می شود.

ب) در اجزای معماری

به دست انداز های پام ارتفاع هم اندازه خط چشم انسان دارند و با استفاده از جلو و عقب کپز دیوار نسیم را به روی پام هدایت می کنند. درها و پنجره‌های اگرآ چوبی هستند و در بندر کنگ توسط نجارهای محلی ساخته شده‌اند. بعضی از پنجره ها در بالای درها برخی در کنار درها قرار گرفتند. پنجره ها اکثر ابعاد کوچک و در ارتفاع بالا قرار دارند که در چرخش و تهویه هوا نقش بهتری داشته باشند.

سازه بادگیرها:

بادگیر ها بر روی چوب هایی اجرا می شود که در ارتفاع ۹۰،۱ تا ۲۰،۲ متری از کف بنا کار گذاشته شده است این چوب ها برای اینکه با ملات گیری ای داشته باشند. کتف هر دور آن پیچیده شده است. سنگ هایی که در معادن اطراف بندر به دست می آید. خاصیت خاصی را دارا است که خواص سنگ ها به شرح زیر است:

سنگی متخلخل است و وزن آن به نسبت دسته بندی که در آن قرار گرفته سبکتر است.

می تواند راحت تر از سنگهای دیگر تیشه بخورد و به صورت تیغه های نازک درآید. این سنگها را برای کار ساختمانی در منطقه زیاد استفاده می شود.

مصالح به کار رفته در بنا:

مصالح به کار رفته در لایه‌ای سنگهای لاشه سرخ و سفید و سیاه و از کوه‌های اطراف و ملات مورد استفاده به نام گل باغ و گل چوب بوده و اندود دیوارهای گچ محلی و پوشش سقف با چوب های چنندل و حصیرها به نام کنگو از عراق و شاخه های نخل به نام گرد و کاهگل میباشد.

خانه ی فاروق:

خانه فاروق از بناهای دوره قاجاریه بندرلنگه است. منزل تجاری به نام فاروق بوده که با آغاز کشف حجاب به همراه خانواده خود به بحرین مهاجرت کرد ولی بعد از ۳۰ سال خانه که متروک شده بود به آقای خالدی سلطان العلما فروخت. این بناخیرا توسط شرکت پوهشی مرمتی مهندسین مشاور دارک بم در پروژه تعیین حریم بافت قدیمی بندر لنگه شناسایی شده است و این پروژه نخستین اقدام جهت مستند سازی و ثبت آن در فهرست آثار ملی است.

ناوگروه ۸۹نداجاشاهرگ اقتصادی کشور را پوشش می دهد

ناوگروه رزمی، اطلاعاتی و آموزشی ۸۹نیروی دریای ارتش جمهوری اسلامی ایران، راهی آب‌های آزاد بین المللی شد.

به گزارش اقتصادسراسمد،امیر دریادار شهسرام ایرانی فرمانده نیروی دریایی ارتش جمهوری اسلامی ایران در حاشیه مراسم بدرفه ناوگروه ۸۹نیروی دریایی ارتش گفت: این ناوگروه رزمی، اطلاعاتی و آموزشی با مأموریت انجام دوره کارورزی دانشجویان دانشگاه افسری امام خمینی (ره) نوشهر از بندر کنارک راهی آب‌های آزاد بین‌المللی شد. ناوگروه های ارتش جمهوری اسلامی ایران، بیشتر نیز در مأموریت های مختلف حضوری متمرشر در پهنة اقیانوس ها و آب های دریاهای آزاد داشته اند. فرمانده نیروی دریای ارتش جمهوری اسلامی ایران افزود: ناوگروه ۸۹نداجا همچنین در طول حضور در دریا علاوه بر اینکه نقش در اسکورت شناورها را خواهد داشت، شاهرگ اقتصادی کشور را نیز تحت پوشش قرار می دهد.

راه اندازی کریدورهای جدید در منطقه، «اقتصادسراسمد» بررسی کرد

ایران در محاصره کریدورها

«تا چند سال پیش هیچ خبری از کریدورهای جدید نبود و ایران حرف اول منطقه و جهان را می زد و معنای «شاه راه تجارت بین الملل» به معنای واقعی برانزنده ایران بود. اما الان وضعیت رو به وخامت می رود و جنگ کریدورها آزر خطر را برای ایران به صدا در آورده است.

«به رغم موقعیت ویژه ژئوپولیتیک، ایران نتوانسته است از جایگاه ویژه خود برای اتصال مسیرهای ترانزیتی شرق و غرب و شمال و جنوب استفاده کند و رقابتی منطقه‌ای ایران، به سرعت در حال طراحی مسیرهایی هستند که ایران را دور می‌زند.» این نکته که اعتماد آن لاین بیان کرده، بسیار مهم و حائز اهمیت است و لازم است با دقت و حساسیت به آن توجه کرد. روزگاری، ایران مسیر اصلی بود. از شمال به جنوب، از جنوب به شمال، از شرق به غرب و از غرب به شرق و... از مسیرهایی که می‌خواست بین کشورها حرکت کنید، باید از ایران به عنوان پل اصلی و نزدیک ترین راه برای مثال: چین بندر گوادر پاکستان را اجاره کرده و ممکن استفاده می‌شد؛ این یعنی خصیصه ژئوپلیتیک

به شدت و حدت تمام در آن سرمایه گذاری کرده تا نیازی به بندر چابهار ایران نداشته باشد و حتا با بندر چابهار رقابتی سنگین و نفس گیر داشته باشد. امارات بندر جغیر را با آخرین امکانات روز تجهیز کرده است که نه تنها به بنادر ایران نیاز نداشته باشد، بلکه تمامی مشتریانی مسیر خلیج فارس را قاپ بزند. عراق بندر فاو را با سرعتی شگفت آور تجهیز کرده است تا مچ خرمشهر را بخواباند...

ایران در محاصره کریدورها قرار گرفته است. «کریدورها مسیری برای حمل و نقل کالا یا انرژی در سطح کشوری یا بین‌المللی هستند. اهمیت کریدورهای دریایی، ریلی یا جاده‌ای در جابه‌جایی و انتقال با کمترین هزینه و زمان و بیشترین امنیت در تجارت بین‌المللی است.

موقعیت جغرافیایی کشور به گونه‌ای است، که به ایران لقب شاهراه تجارت بین‌المللی داده است؛ لقبی که می‌رود به سمت خاموشی و تبدیل شدن به شاه راه تجارت بین‌المللی سابق!

«کشوری که می‌تواند راه ارتباطی بین کشورهای شرقی و غربی و شمالی و جنوبی باشد؛ می‌رود که راه‌های خود از یک سو و سرمایه‌گذاری شتابان در بن بست قرار بگیرد. شوربخانه، در این جنگ شاه راهی، ایران نظاره‌گر است و رقابتی منطقه‌ای در حال طراحی مسیرهایی هستند که ایران را دور بزنند. و در این طراحی و اجرا هم بسیار بسیار موفق عمل کرده‌اند.

نگاهی به کریدورهای جدید:

برای درک بهتر موضوع، بیا باید با هم نگاهی بیندازیم به کریدورهای جدیدی که احداث شده یا در حال احداث هستند با تاکید بر این نکته: تا چند سال پیش هیچ خبری از این کریدورها نبود و ایران حرف اول منطقه و جهان را می زد و معنای «شاه راه تجارت بین الملل» به معنای واقعی برانزنده ایران بود. اما الان وضعیت رو به وخامت می‌رود و جنگ کریدورها آزر خطر را برای ایران به صدا در آورده است. کریدور CPEC، سرمایه‌گذاری چین در پاکستان، بندر گوادر در اقیانوس هند را به کاشغر در غرب چین متصل می‌کند.

برگزیده ها

مدیر کل امور دریایی سازمان بنادر اعلام کرد

پلاک‌نی هوشمند شناورهای فاقد هویت در دستور کار سازمان بنادر

مدیرکل امور دریایی سازمان بنادر و دریانوردی با اعلام اینکه حدود ۶۰۰ شناور فاقد هویت طی یکسال اخیر هویت‌بخشی شده‌اند، تاکید کرد: استاندارد دمسازی و پلاک‌زنی هوشمند شناورهای فاقد هویت و هک لیزری روی موتور آن‌ها در دستورکار این سازمان قرار دارد.به گزارش اقتصادسراسمد، مهدی فرم‌هنسی فراهانی درباره ساماندهی شناورهای فاقد هویت و اقدامات صورت گرفته از سوی این سازمان، اظهار داشت: در حوزه ساماندهی شناورهای فاقد هویت برنامه‌ریزی صورت گرفته از سوی سازمان بنادر و دریانوردی پلاک‌زنی شناورها به ویژه پلاک زنی هوشمند از طریق دک QR در دستورکار قرار گرفته است.وی ادامه داد: در رابطه با پلاک‌زنی هوشمند شناورهای فاقد هویت از پتانسیل و ظرفیت یک شرکت دانش‌بنیان استفاده می‌کنیم تا بحث استانداردسازی پلاک‌ها، هوشمند کردن پلاک‌ها و هک لیزری روی موتور انجام شود و شاهد هویت‌بخشی و ساماندهی شناورهای فاقد هویت باشیم.مدیرکل امور دریایی سازمان بنادر و دریانوردی با بیان اینکه در مورد شناورهای فاقد هویت مقوله مشخص شدن کاربری آن‌ها مدنظر قرار دارد، عنوان کرد: در حال رازینی با ستاد مبارزه با قاچاق کالا و ارز و ارگان‌های ذی‌ربط هستیم تا فایده‌های مربوطه برای کاربری مشخصی از جمله صیادی، خدماتی یا... ثبت شوند. فراهانی افزود: در این رابطه جلسات متعدد در حال برگزاری است تا طبق یک برنامه مشخص و مدون، شناورهای فاقد هویت طی فازبندهای مشخص، هویت‌بخشی شوند.وی با بیان اینکه هر چند آمار دقیق و مشخصی از شناورهای فاقد هویت وجود ندارد و صرفاً سازمان بنادر و دریانوردی نمی‌تواند در حوزه ساماندهی شناورهای فاقد هویت مسائل مورد نظر را پیش ببرد، خاطرنشان کرد: نیازمند همکاری ارگان‌های ذی‌ربط و بهره‌مندی از قوه قهریه دیگر نیز با پس کرانه و ابزار غلات و مخازن روغن و مخازن سوخت جهت تامین نیازمندی‌های کشور احداث می‌شود.

سه‌شنبه ۱۱همن ۱۴۰۱ - شماره ۱۵۶۶

سرمایه گذاری بیش از ۱۹میلیارد ریالی بخش خصوصی در بندر امیرآباد

مدیرکل بنادرودریانوردی امیرآباد، گفت: بسا توجه به ظرفیت‌های موجود بندر امیرآباد در ایجاد سرمایه‌گذاری، در زمینه‌های مختلف همچون صنایع تولیدی، تبدیلی، احداث، سبیلوی غلات، مخازن روغن خوراکی و نفتی، تاکنون ۱۹ هزار و ۱۰۲ میلیارد ریال از پروژه‌های سرمایه‌گذاری بخش خصوصی بهره‌برداري و در حال اجرا است. به گزارش اقتصادسراسمد، محمدتقی انژان‌پور به مأموریت دولت مردمی به سازمان بنادر و دریانوردی مبنی بر احداث دهکده لجستیک در بندر امیرآباد و جذب سرمایه‌گذاری دریایی و بندری با هدف ایجاد حداقل ۵۰۰ درصد ترفایک دریایی اشاره می‌راند. امیرآباد بندر مهمی در مسیر خلیج فارس و میان سرمایه‌گذاری‌های بخش خصوصی در بندر امیرآباد و میان ۱۹ هزار و ۱۰۲ میلیارد ریال سرمایه‌گذاری‌های به میزان ۱۰ هزار و ۹۱۰ میلیارد ریال سرمایه‌گذاری‌های به بهره‌برداری رسیده و مابقی آن در حال انجام است. وی با تاکید بر اینکه استقرار صنایع با هدف ایجاد ارزش افزوده و منطبق با فعالیت‌های لجستیکی در اولویت سیاست‌های سرمایه‌گذاری بندر امیرآباد قرار دارد،ند، احداث انبارهای کالا، مخازن روغن خوراکی، سایت جمع‌آوری مواد زائد از کشتی‌ها و همچنین احداث آزمایشگاه غلات را نمونه‌ای از این پروژه‌ها عنوان کرد که سرمایه‌گذاری آن‌ها در این بندر ضروری و دارای اولویت است.

ترانزیت بیش از هفت هزار و ۹۰۰ خودرو از بندر شهید باهنر

مدیر بنادر و دریانوردی شهید باهنر و شرق هرمزگان میزان ترانزیت خودرو از بندر شهید باهنر طی ۱۰ ماهه سسال جاری را هفت هزار و ۹۳۱ خودرو اعلام کرد.به گزارش اقتصادسراسمد، حمیدرضا محمدحسینی به این‌افزود: در این بازه زمانی شاهد جهش چشمگیر ترانزیت خودرو از طریق بندر شهید باهنر به کشورهای آسیای میانه هستیم که بازار رقابت در این عرصه را پررنگ کرده است. وی ادامه داد: علاوه بر خودرو، ۴۳ هزار و ۷۰۰ تن کالا نیز در بندر شهید باهنر ترانزیت شده که در مقایسه با مدت مشابه سال گذشته ۱۱ درصد افزایش به ثبت رسیده است.مدیر بنادر و دریانوردی شهید باهنر و شرق هرمزگان با اشاره به قرارگیری بندر شهید باهنر در موقعیت جغرافیایی مناسب خاطر نشان کرد: این امر مویت ترانزیتی قابل توجهی جهت گسترش حمل و نقل مطمئن، ایمن و افزایش درآمدهای تجاری دریا محورا ایجاد کرده است.

ثبت رکورد جدید برای عملیات کانتنبری در بندر آستارا

رییس اداره بندر آستارا از ثبت رکوردی جدید برای عملیات کانتنبری در بندر آستارا خبر داد.به گزارش اقتصادسراسمد، رضا نعمتی از تخلیه و بارگیری کشتی کانتنبری در بندر آستادار در کمترین زمان ممکن خبر داد و اظهار داشت: در کمتر از ۸ ساعت یک فروند کشتی بخش خصوصی که به تازگی سرویس منظم بین بندر آستارا و بندر آکتائو قزاقستان را آغاز کرده است، تخلیه و بارگیری شد که رکورد جدید برای عملیات کانتنبری در این بندر محسوب می‌شود.به گفته وی، این کشتی شامل ۲۲۶ TEU حامل انواع کالاهای صادراتی و ترانزیتی و همچنین خودروهای ترانزیتی بود. رییس اداره بندر آستارا تصریح کرد: برای اولین بار از تعدادی کانتنر «فلت رک» برای حمل خودرو توسط این کشتی استفاده شد که به ظرفیت جابجایی خودروهای ترانزیتی از طریق خاک ایران و دریای خزر به مقصد قزاقستان می‌افزاید. نعمتی آینده حمل و نقل کانتنبری در بندر آستارا را روشن دانست، تصریح کرد: در صورت اعتماد تجار و بازرگانان به عنوان اولین بندر خصوصی کشور، بندر آستارا می‌تواند نقش بسزایی در انتقال کالاهای ترانزیتی و صادراتی پروژه کالاهای کانتنبری و یخچالی به مقاصد بندر آذربایجان، قزاقستان و ترکمنستان داشته باشد.

رسوب نمک در شبه جزیره میانکاله و خطر پراکنش ریزگردها

مدیر سراسی مرکز مر ملی مطالعات و تحقیقات دریای خزر، گفت: رسوبات نمکی روی سالت مارش‌ها و پهنه‌های گلی شبه جزیره میانکاله خطر پراکنش مواد نمکی به صورت ریزگردها را در پی خواهد داشت.به گزارش اقتصادسراسمد، همایون خورشون با بیان اینکه به دلیل کاهش باران، رسوبات نمکی روی سالت‌مارش‌ها و پهنه‌های گلی شبه‌جزیره میانکاله نهشت کرده است و اتفاقی جدیدی است که طی چند روز قبل رخ داده است، به‌ایستنا اشاره کرد: متأسفانه ورودت هوا همراه با کاهش رطوبت نسبی، سبب کاهش رطوبت خاک در لایه‌های فوقانی شده و نمک‌های محلول در زیر خاک به بالا آمده و رسوب کرده‌اند.وی در پایان نگرانی از اینکه در صورت وزش ششامدهای تند، منجر به وقوع پدیده ریزگرد می‌شود، افزود: این اتفاق سبب افزایش شایع خاک در اف‌های بالایی شده و گیاهان را از بین می‌برد.این محقق در امور دریای خزر با بیان اینکه ایسن نگرانی وجود دارد که سرنوشت «گمبستان» گر بیان‌گیر «میانکاله» شده است، تصریح کرد: متأسفانه کاهش نزولات آسمانی سبب این اتفاق در میانکاله نشده است.خوشروان گفت: حال، خطر ثانویه پراکنش مواد نمکی به صورت ریزگرد در مواقع بارش‌های تند وجود دارد که سبب تخریب محیط زیست پیرامون خلیج کرگان و میانکاله خواهد شد.وی خاطرنشان کرد: این اتفاق چندی پیش در تالاب خشک شده گمیشان افتاد و اکنون این پدیده در میانکاله رخ داده است.

